



โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*
A STRUCTURAL EQUATION MODEL OF FACTORS AFFECTING
EXCELLENCE OF BASIC EDUCATION SCHOOLS

สุระ รักความซื่อ

Sura Rakkhaumsue

เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ

Kriangsak Srisombut

ธัญยาภรณ์ นวลสิงห์

Thanyaporn Nualsing

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ร้อยเอ็ด

Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Roi Et, Thailand

E-mail: sura@esdc.go.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) วิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือผู้บริหารโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 680 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบคือ คุณภาพผู้บริหาร คุณภาพครู คุณภาพวิชาการ คุณภาพนักเรียน การวิจัยและพัฒนา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ

* Received 9 January 2023; Revised 26 January 2023; Accepted 28 January 2023



การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ 2) โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) อิทธิพลทางตรง คือวัฒนธรรมคุณภาพ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และภาวะผู้นำ 2) อิทธิพลทางอ้อม คือ วัฒนธรรมคุณภาพ ภาวะผู้นำ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และ 3) อิทธิพลรวม คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ, ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, โมเดลสมการโครงสร้าง

Abstract

The objectives of this research article were to 1) analyze components of excellence and factors affecting excellence of basic education schools, 2) examine the congruence of a constructed theory-based structural equation model of factors affecting excellence of basic education schools and empirical data, and 3) analyze direct, indirect, and total effects of the factors affecting excellence of basic education schools. The quantitative research method population were directors of World-Class Schools under the Office of the Basic Education Commission. 680 samples derived by stratified sampling. The research instrument was a constructed rating-scale questionnaire. A statistical package was used to analyze the confirmatory factors and to examine the congruence between the constructed theory-based structural equation model and empirical data. The findings are as follows: 1) Excellence of basic education schools had components as follows; director quality, teacher quality, academic quality, student quality, and research and development. Key factors affecting excellence of basic education schools were leadership, strategic management, human resource management, and quality culture. 2) The developed structural equation model of the factors affecting excellence in basic education schools was congruent with the empirical data. 3) Factors as direct effects, indirect effects, and total effects on excellence of basic education schools are as follows. 1) the direct effects were quality culture, strategic management, human resource management, and leadership. 2) The indirect effects were quality culture,



leadership, and human resource management. 3) The total effects were strategic management, leadership, human resource management. and quality culture.

Keywords: Factors Affecting Excellence, Excellence of Basic Education Schools, Structural Equation Models.

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี 2542 อย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนปัจจุบัน แต่ยังคงพบปัญหา ด้านการศึกษาที่สำคัญในหลายประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งเรื่องคุณภาพการศึกษาและสติปัญญาของเด็ก แม้ระดับการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลับลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) และยังคงประสบกับปัญหาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพคนและความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะปัญหาหนึ่งได้รับการแก้ไขคล่องแล้ว ก็เกิดปัญหาใหม่ขึ้นมาแทนที่เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ เช่น ปัญหาคุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาและโดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์ การอ่าน และการเขียนที่เป็นเครื่องมือของการศึกษาหาความรู้ เป็นต้น ที่ไม่ว่าหน่วยงานหรือองค์กรใดจะทำการประเมินก็ยังคงพบว่าต่ำกว่ามาตรฐานและมีแนวโน้มต่ำลงเรื่อย ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) จากการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศประจำปี 2564 ของสถาบันนานาชาติ เพื่อพัฒนาการจัดการ (Institute for Management Development: IMD) ระบุว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ 28 โดยความสามารถด้านการศึกษาอยู่อันดับที่ 56 เมื่อเปรียบเทียบกับทั้งหมด 64 ประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่กล่าวมาล้วนเป็นโจทย์ที่ท้าทายเป็นอย่างมากสำหรับการดำเนินการในการแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการผลิตกำลังคน เพื่อการพัฒนาสู่ความสมดุลและยั่งยืน เสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและเพียงพอในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาโดยเฉพาะการพัฒนาทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 และที่สำคัญการพัฒนาคนต้องอยู่บนพื้นฐานของความใฝ่เรียนรู้ มีทักษะที่สำคัญในการประกอบอาชีพ ควบคู่กับการมีสำนึกในศีลธรรมและจริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558)

ความเป็นเลิศของสถานศึกษา เป็นการพัฒนาด้านคุณภาพของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการศึกษาของระบบสากล ที่ได้นำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: ECPE) ที่พัฒนามาจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcom Baldrige National Quality



Award: MBNQA) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ในการบริหารคุณภาพการศึกษาของรัฐ เรียกว่ารางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award : OBECQA) ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 7 หมวด ได้แก่ 1) การนำองค์กร (Leadership) 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) 3) การมุ่งเน้นลูกค้า (Customer Focus) 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) 5) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน (Workforce Focus) 6) การจัดการกระบวนการ (Process Management) และ 7) ผลลัพธ์ (Result) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) สอดคล้องกับโมเดลของความเป็นเลิศ (Excellence Model) ที่เป็นเกณฑ์พื้นฐานการบริหารคุณภาพองค์กรในกลุ่มประเทศยุโรป (European Foundation for Quality Management: EFQM) มีเกณฑ์วัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ (Leadership) 2) ยุทธศาสตร์ (Strategy) 3) บุคคล (People) 4) พันธมิตรและทรัพยากร (Partnership & Resources) และ 5) กระบวนการและบริการ (Process & Service) และมีเกณฑ์วัดผลลัพธ์ (Result) ที่เป็นเลิศ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ด้านลูกค้า (Customer Service) 2) ผลลัพธ์ด้านบุคคล (People Result) 3) ผลลัพธ์ด้านสังคม (Society Result) และ 4) ผลลัพธ์ด้านภารกิจสำคัญ (Key Result) (EFQM, 2010) ประเทศไทยโดยสำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ภายใต้การบริหารจัดการของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือ เผยแพร่ สนับสนุน และผลักดันให้องค์กรต่างๆ ทั้งภาคการผลิต การบริการและทางด้านการศึกษา (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2554) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมระบบการบริหารจัดการคุณภาพในรูปแบบโรงเรียนมาตรฐานสากลซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่สามารถพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศได้ โดยให้โรงเรียนพัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่มีต้นแบบมาจากรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่า The Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) ซึ่งได้มีการพัฒนาปรับปรุงมาตลอด เพื่อช่วยให้องค์กรประเมินตนเองภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นผลการดำเนินการตาม กลยุทธ์ขององค์กรตามเกณฑ์ที่ได้พัฒนาไปสู่มุมมองเชิงระบบที่ครอบคลุมและบูรณาการการบริหารจัดการกับผลการดำเนินการโดยรวมขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ แนวทางการบริหารจัดการให้มีความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งการจัดการศึกษาของไทยได้มีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศมาโดยตลอด ด้วยการยกระดับโรงเรียนให้มีความโดดเด่นและมีความเป็นเลิศในการดำเนินงาน



เช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนรางวัลพระราชทาน และโรงเรียนต้นแบบด้านต่าง ๆ เป็นต้น โรงเรียนคุณภาพดังกล่าวมุ่งให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและเกิดความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันและได้มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ซึ่งปัจจัยทางการบริหารมีหลายปัจจัยและมีความสัมพันธ์กับความเป็นเลิศของโรงเรียน (Peters, T.J., et al, 1982) การสร้างความเป็นเลิศให้กับองค์กรที่ประสบความสำเร็จมีปัจจัยหลายประการ คือ การจัดโครงสร้างองค์การ การวางกลยุทธ์ขององค์การ การมีระบบในการดำเนินงานขององค์การ สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การมีทักษะความรู้ความสามารถและค่านิยมร่วมกัน จากการศึกษาของ Purkey & Smith; Calman และ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง พบว่า ปัจจัยความเป็นเลิศของโรงเรียน ควรประกอบด้วยการบริหารอย่างมีภาวะผู้นำทางวิชาการ การจัดให้มีหลักสูตรที่ชัดเจน การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและคาดหวังสูง การทำงานตรงตามเวลา การสร้างบรรยากาศที่ดี เป็นระเบียบเรียบร้อย การมีความสำนึกในความเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน การส่งเสริมสวัสดิการและความมั่นคงของบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การมีส่วนร่วมและการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีการปรับปรุงอยู่ตลอด เพื่อให้สอดคล้องกับนวัตกรรมทางการบริหารและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง (Purkey, S.C. & Smith, M.S, 1983) (Calman, R.C, 2010) (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2551)

การบริหารเพื่อความเป็นเลิศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเด่นชัด เป็นรูปธรรม ดังนั้นการมีตัวแบบปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการและความมุ่งหวังในการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสังคมไทย จึงมีความจำเป็นโดยเฉพาะโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเร่งรัดพัฒนาด้านความเป็นเลิศของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ และส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบสมการโครงสร้างและตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยจะเป็นต้นแบบและนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศ บรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหาวิกฤติคุณภาพการศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าต่อการผลิตทรัพยากรมนุษย์ของประเทศได้ นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาหรือองค์กรภาครัฐอื่นยังนำไปใช้เป็นโมเดลตั้งต้นสำหรับการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบที่เชื่อมโยง



ไปสู่การพัฒนาศักยภาพและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม รวมถึงการพัฒนารอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ ผลการวิจัยที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การประมวลผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ด้วยแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) นำผลที่ได้มาสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการวิจัย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 จำนวน 881 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 680 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power 3.1 (Erdfelder, E., et al, 2009) (พูลพงศ์ สุขสว่าง, 2556)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (School Excellence) จำนวน 35 ข้อ ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของ



สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 93 ข้อ โดย ลักษณะของข้อคำถามส่วนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ ส่วนที่ 2 - 3 เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 เมื่อแก้ไขแล้วจึงได้นำไปทดลองเก็บข้อมูล โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยแบบสอบถามทั้งชุดมีค่าสัมประสิทธิ์ของเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.993 โดยจำแนกตามตัวแปรแฝงที่นำมาศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient: α) อยู่ระหว่าง 0.946 - 0.977 รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) (n = 30)
ความเป็นเลิศของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	0.977
ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร	0.967
ปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์	0.946
ปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพ	0.965
ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์	0.976
รวม	0.993

จากการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของตัวแปรแฝง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.946 - 0.977 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.7 จึงถือว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ผ่านเกณฑ์ (Hair, J.F., et al, 2014)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แบบลงทะเบียน พร้อมแนบซองติดแสตมป์เพื่อให้ตอบกลับ จำนวน 680 ฉบับ ระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2560 มีแบบสอบถามได้รับกลับคืน จำนวน 630 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.65 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้วิธีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเกณฑ์พิจารณาการแจกแจงแบบปกติของตัวชี้วัดพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) อยู่



ในช่วง -3 ถึง +3 และค่าความโด่ง (Kurtosis) อยู่ในช่วง -7 ถึง +7 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ด้วยวิธี Maximum Likelihood ในการประมาณค่า ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmation Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด โดยตัวแปรสังเกตได้ของแต่ละตัวแปรแฝงจะเป็นตัวชี้วัดที่ดีจะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากกว่า 0.50 และ 2) การวิเคราะห์เส้นทางของตัวแปรแฝงเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้าง เกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (χ^2)/df น้อยกว่า 2 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) น้อยกว่า 0.05 และค่ารากกำลังสองเฉลี่ยมาตรฐานของส่วนเหลือ (Standard Root Mean Residual: SRMR) น้อยกว่า 0.05 (Schumacker, R.E. & Lomax, R.G, 2010) ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (Comparative Fit Index: CFI) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2557)

ผลการวิจัย

โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 64.10 ส่วนมากมีอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 59.70 มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทมากที่สุด ร้อยละ 74.90 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 83.30

2. ผลการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ พบว่า

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 3.83 - 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.70 - 0.77 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 4.14 - 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.62 - 0.65

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้พบว่า มีค่าอยู่ในช่วง -0.453 ถึง 0.206 และค่าความโด่งมีค่าอยู่ในช่วง -1.156 ถึง -0.218 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้มีการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient ; r) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่าทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่า Bartlett's Test of Sphericity เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีค่าเท่ากับ 11,043.763 ($P < .000$) แสดงว่าตัวแปรทั้ง 20 ตัว มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้การประเมินความเหมาะสมของข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่า Kaiser-

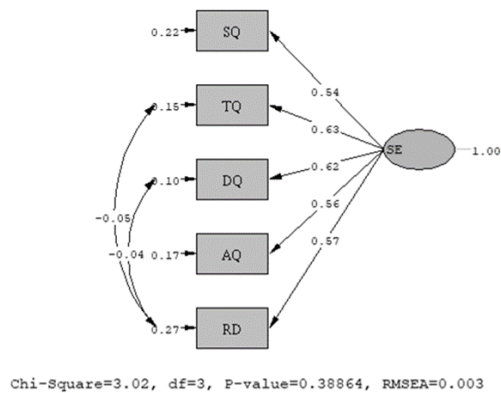


Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.980 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่า ไม่มีตัวแปรอิสระตัวใดที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ในระดับสูง ($r > .90$) ที่อาจทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงตรวจสอบค่าสถิติ Tolerance และค่า VIF (Variance Inflation Factor) เพิ่มเติม พบว่าตัวแปรอิสระมีค่าสถิติ Tolerance อยู่ระหว่าง .282 - .500 ส่วน VIF มีค่าระหว่าง 2.000 - 3.574

3. ระดับความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (SE) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ทุกตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณภาพผู้บริหาร (DQ) ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ คุณภาพวิชาการ (AQ) ($\bar{X} = 4.26$) และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คุณภาพนักเรียน (SQ) ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ ส่วนระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ทุกตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (LE) ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ (SP) ($\bar{X} = 4.15$) และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัฒนธรรมคุณภาพ (QC) และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HM) ($\bar{X} = 4.14$)

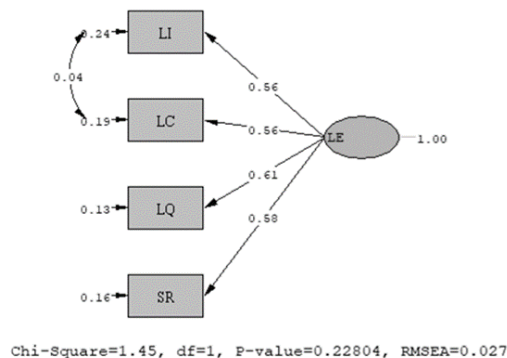
4. การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 ตัวแปรแฝง พบว่าตัวแปรแฝงทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป แสดงว่าตัวแปรแฝงทุกตัวมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ตัวแปรแฝงความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว คือ คุณภาพนักเรียน (SQ) คุณภาพวิชาการ (AQ) คุณภาพของครู (TQ) คุณภาพผู้บริหาร (DQ) และการวิจัยและพัฒนา (RD) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 3.02$, $df = 3$, $p = 0.388$, RMSEA = 0.033, GFI = 1.00, AGFI = 0.99 ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงความเป็นเลิศ
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของผู้บริหาร (LE) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ (LQ) ภาวะผู้นำด้านการสอน (LI) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (LC) และความรับผิดชอบต่อสังคม (SR) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 1.45$, df = 1, p = 0.228, RMSEA = 0.027, GFI = 1.00, AGFI = 0.99 ดังภาพที่ 2

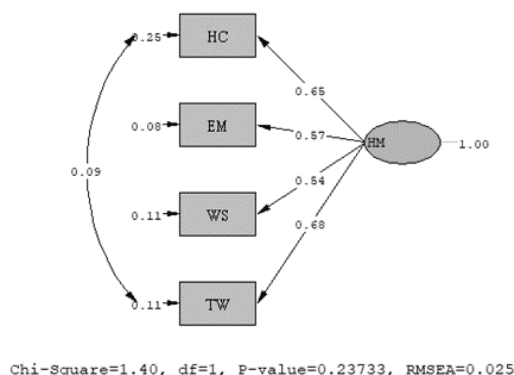


ภาพที่ 2 องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของผู้บริหาร

4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HM) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัว คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HC) การเสริมสร้างพลังอำนาจ (EM) การสนับสนุนการทำงาน (WS) และทำงานเป็นทีม (TW) ผลการ

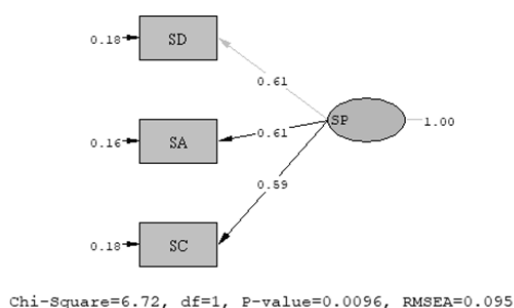


วิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 1.40$, $df = 1$, $p = 0.237$, $RMSEA = 0.025$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.99$ ดังภาพที่ 3



ภาพที่ 3 องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงการบริหารทรัพยากรมนุษย์

4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงการบริหารเชิงกลยุทธ์ (SP) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัว ได้แก่ การพัฒนากลยุทธ์ (SD) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (SA) และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (SC) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 6.72$, $df = 1$, $p = 0.0096$, $RMSEA = 0.095$, $(GFI) = 0.99$, $AGFI = 0.96$ ดังภาพที่ 4

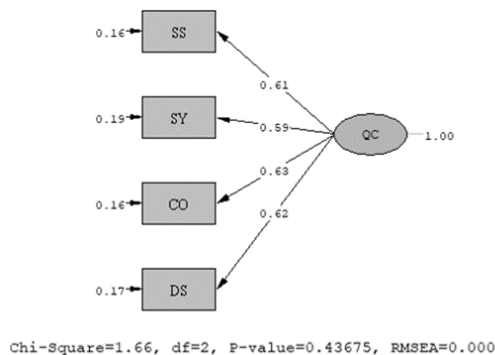


ภาพที่ 4 องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงการบริหารเชิงกลยุทธ์

4.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพ (QC) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 4 ตัว ได้แก่ การเน้นผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง (SS) การดำเนินงานที่เป็นระบบ (SY) การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (CO) และการตัดสินใจ (DS)

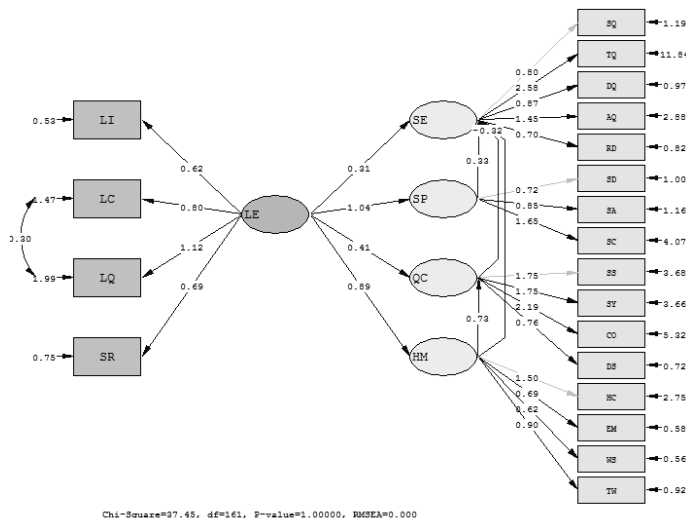


ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 1.66$, $df = 2$, $p = 0.436$, $RMSEA = 0.00$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.99$ ดังภาพที่ 5



ภาพที่ 5 องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงวัฒนธรรมคุณภาพ

4.6 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกลมกลืนข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 37.45$, $p = 1.00$, $\chi^2/df = 0.23$, $RMSEA = 0.00$, $CN = 383.47$, $PGFI = 0.72$, $CFI = 1.00$, $GFI = 0.94$, $AGFI = 0.93$ และ $SRMR = 0.04$ (สุภมาส อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2557) ดังภาพที่ 6



ภาพที่ 6 โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์



5. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและโดยรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อต่อความเป็นเลิศของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) อิทธิพลตรง มี 4 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.31, 0.33, 0.32 และ 0.72 ตามลำดับ 2) อิทธิพลทางอ้อม มี 3 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมคุณภาพ การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมคุณภาพ ส่วนปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.52, 0.49, และ 0.70 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม มี 4 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.75, 0.93, 0.48 และ 0.46 ตามลำดับ รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรแฝงที่เป็นปัจจัยที่ส่งผล ต่อความเป็นเลิศของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรเหตุ (ตัวแปรต้น)	อิทธิพล	ตัวแปรผล (ตัวแปรตาม)											
		SP			HM			QC			SE		
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
LE	β	1.04	0.58	0.77	0.89	-	0.86	0.41	0.92	0.77	0.31	0.52	0.75
	SE	0.03	0.07	0.06	0.06	-	0.06	0.05	0.16	0.06	0.04	0.14	0.07
	t	2.01*	7.79**	13.06**	4.48**	-	14.54**	3.12**	5.81**	12.85**	1.95*	3.74**	10.81*
SP	γ	-	-	-	-	0.81	0.81	-	-	0.75	0.33	-	0.93
	SE	-	-	-	-	0.14	0.14	-	-	0.09	0.36	-	0.40
	t	-	-	-	-	5.68**	5.68**	-	-	8.42**	-0.67*	-	2.32*
HM	γ	-	-	-	-	-	-	-	-	1.07	0.32	0.49	0.48
	SE	-	-	-	-	-	-	-	-	0.17	0.14	0.19	0.12
	t	-	-	-	-	-	-	-	-	6.16**	1.62*	2.63**	3.95*
QC	γ	-	-	-	0.73	-	-	-	-	-	0.72	0.70	0.46
	SE	-	-	-	0.17	-	-	-	-	-	0.22	0.32	0.15
	t	-	-	-	6.16	-	-	-	-	-	-0.05	2.19*	3.09*
R ²		0.93			0.61			0.84			0.91		

* p < .05, ** p < .01

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) ของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อต่อความเป็นเลิศของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ มีค่า 0.93, 0.61 และ 0.84 ซึ่งส่วนใหญ่มีค่าสูงหมายถึง ตัวแปรภายในรูปแบบบรวมนักพยากรณ์ความความเป็นเลิศของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 93, 61 และ 84 ตามลำดับ



อภิปรายผล

จากการวิจัยโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และหลักฐานทางวิชาการจำนวนมาก ดังนี้

1. องค์ประกอบของความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย คุณภาพนักเรียน คุณภาพวิชาการ คุณภาพของครู คุณภาพผู้บริหาร และการวิจัยและพัฒนา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ และระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า $\chi^2 = 37.45$, $p = 1.00$, $\chi^2/df = 0.23$, RMSEA = 0.00, CN = 383.47, PGFI = 0.72, CFI = 1.00, GFI = 0.94, AGFI = 0.93 และ SRMR = 0.04 ซึ่งมีค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ แสดงว่าโมเดลสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องหรือความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2557)

3. ภาวะผู้นำ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรที่ต้องการ หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำและทักษะการบริหารงานที่ดีก็จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงไม่เพียงแต่ส่งผลโดยตรงไปยังคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แต่ยังมีอิทธิพลทางอ้อมไปยังคุณภาพ



การศึกษาของสถานศึกษาด้วย ภาวะผู้นำเป็นศิลปะอันจำเป็นและสำคัญยิ่งของผู้บริหารต่อการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ กำหนดนโยบาย วางแผน จูงใจให้ร่วมกันปฏิบัติการ และเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานองค์กร ผู้บริหารหรือผู้นำนอกจากจะมุ่งงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรแล้วยังต้องสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นกับผู้ตามด้วย เพราะความพึงพอใจในงานของผู้ตาม มีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร และความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานเป็นผลมาจากอิทธิพลภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสำคัญ (Cranny, C.J., et al, 1992)

การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์พื้นฐานระยะยาวขององค์กร รวมทั้งการพัฒนาวิธีการในการปฏิบัติงานและการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย การบริหารเชิงกลยุทธ์ นับเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นความคิดในการกำหนดบทบาทและวัตถุประสงค์พื้นฐานระยะยาวขององค์กร รวมทั้งการพัฒนาวิธีการในการปฏิบัติงานและการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Alfred, D., & Chandler, J, 1962) ขณะที่ Davies, B., & Ellison, L. และปรกรณ์ ปรียากร ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ไว้ว่าเป็นเข็มทิศนำทางหรือเป็นตัวกำหนดแนวทางไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ โดยการวางแผนกลยุทธ์นับเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร (Davies, B., & Ellison, L, 1997; ปรกรณ์ ปรียากร, 2553)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของการจัดการ การสนับสนุนการทำงาน การสร้างแรงจูงใจ การให้เป็นธรรม การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้บุคลากรมีกำลังใจและกระตุ้นให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ การพัฒนาคุณภาพองค์กรนั้นองค์กรจำเป็นต้องมีวิธีการจัดการและบริหารงานบุคลากร เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือความคิดริเริ่ม รวมทั้งสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง ทั้งนี้เพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของการจัดการ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ, 2555) ในการพัฒนาคุณภาพองค์กรนั้นองค์กรจำเป็นต้องมีวิธีการจัดการและบริหารงานบุคลากร เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือความคิดริเริ่ม รวมทั้งสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง Sallis กล่าวว่า ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษานั้นบทบาทผู้นำที่สำคัญคือการให้อำนาจกับครูอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานให้มากขึ้น (Sallis, E, 2002) สอดคล้องกับแนวทางในการบริหารคุณภาพของ Miller & Allison ที่กล่าวว่าการปรับปรุง



คุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาทีมงานในการจัดการเรียนการสอน (Miller, J. & Allison, D, 1992)

วัฒนธรรมคุณภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วัฒนธรรมคุณภาพเป็นแบบแผน หรือแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ยึดถือปฏิบัติตาม พันธกิจ เพื่อนำไปสู่การมีประสิทธิภาพและคุณภาพ วัฒนธรรมคุณภาพของการทำงานจะเน้น วิธีคิด การกำหนดวิธีการทำงานโดยยึดถือคุณภาพของงานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Sallis ที่กล่าวว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้สู่นักเรียนสำคัญเป็นอันดับแรกของกระบวนการ นั้นจะต้องเน้นนักเรียนเป็นหัวใจหรือศูนย์กลางของกระบวนการ (Sallis, E, 2002) Spanbauer กล่าวว่าไม่มีการปฏิรูปสถานศึกษาใดที่จะมีคุณภาพถ้าการปฏิรูปนั้นปราศจากการเน้น กระบวนการเรียนการสอน (Spanbauer, S.J, 1992) และสมคิด สร้อยน้ำ พบว่า ระบบงาน การปฏิบัติเชิงบริหารและการปฏิบัติเชิงจัดการส่งผลโดยตรงต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์ (สมคิด สร้อยน้ำ, 2557)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (LE) ส่งผลให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศได้ เพราะ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร (LE) มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปัจจัยอื่น ๆ ทุกตัว และมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ (SP) รองลงมาคือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HM) และวัฒนธรรมคุณภาพ (QC) ตามลำดับ ดังนั้น สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแลและกำหนดนโยบายของโรงเรียน ต้องกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนาพัฒนาปัจจัยด้านภาวะ ผู้นำของผู้บริหารให้มีความเป็นมืออาชีพในการบริหาร ทั้งการบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ ครูต้องมีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีความเป็นเลิศทางการสอนเป็นที่ ยอมรับและเชื่อถือ อีกทั้งต้องสร้างวัฒนธรรมภายในโรงเรียนให้เข้มแข็งควบคู่กันไป จึงจะส่งผล ให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบของความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย คุณภาพนักเรียน คุณภาพวิชาการ คุณภาพของครู คุณภาพผู้บริหาร และการวิจัยและพัฒนา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ และระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของ



โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ ระหว่าง 3.83 – 4.28) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า $\chi^2 = 37.45$, $p = 1.00$, $\chi^2/df = 0.23$, RMSEA = 0.00, CN = 383.47, PGFI = 0.72, CFI = 1.00, GFI = 0.94, AGFI = 0.93 และ SRMR = 0.04 ซึ่งมีค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ แสดงว่า โมเดลสมมติฐานปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) อิทธิพลตรง คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ 2) อิทธิพลทางอ้อม คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมคุณภาพ การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมคุณภาพ ส่วนปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3) อิทธิพลรวม คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ และมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งผ่านกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพในระดับที่สูง ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารสามารถใช้กระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากกว่าการที่ผู้บริหารจะลงมือปฏิบัติเพื่อให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง ดังนั้น รัฐจึงควรมีนโยบายในการที่จะพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมคุณภาพ เพื่อให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างและควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรคในตัวอย่างต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำรูปแบบดังกล่าวไปศึกษาเชิงคุณภาพเฉพาะรายกรณีเพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง ควรมีการศึกษารูปแบบของวัฒนธรรมคุณภาพที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

ปกรณ ปรียากร. (2553). การวางแผนกลยุทธ์: แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์.
กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.



- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling). กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2554). เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ ปี 2555 - 2556. กรุงเทพมหานคร: พงษ์วินการพิมพ์.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2557). การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551). ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 2552-2553. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รายงานสภาวะการศึกษาไทย 2550/2551: ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). สภาพการจัดการศึกษาเฉพาะทางในประเทศไทย ปี 2556: การผลิตบุคลากร. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). สรุปผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดยสถาบัน IMD ปี 2564. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness/>
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สุภมาส อังศุโชติ และคณะ. (2557). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. พิมพ์ครั้งที่ 4 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. (2555). รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ใน รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- Alfred, D., & Chandler, J. (1962). Strategy and Structure. Cambridge, MA: The M.I.T. Press.



- Calman, R.C. (2010). Exploring the Underlying Traits of High-Performing School. Retrieved November 15, 2010, from http://www.eqao.com/Research/pdf/E/ExploringUnderlyingTraits_web.pdf
- Cranny, C.J., et al. (1992). Job Satisfaction: How People Feel About Their Jobs and How it Affects Their Performance. New York: Maxwell Macmillan International.
- Davies, B., & Ellison, L. (1997). Futures and Strategic Perspectives in School Planning. Retrieved November 15, 2010, from https://www.researchgate.net/publication/44826560_Futures_and_strategic_perspectives_in_school_planning
- EFQM. (2010). The European Foundation for Quality Management Excellence Model. Retrieved October 5, 2011, from <http://www.efqm.org/en/>
- Erdfelder, E., et al. (2009). Statistical Power Analyses Using G*Power 3.1: Tests for Correlation and Regression Analyses. Behavior Research Methods, 41, 1149-1160.
- Hair, J.F., et al. (2014). Multivariate data analysis, New International edition. Harlow: Pearson Education.
- Miller, J. & Allison, D. (1992). Improving Quality in Further. New York: McGraw-Hill.
- Peters, T.J., et al. (1982). In Search of Excellence: Lesson from American's Best Run Companies. New York: Harper and Row.
- Purkey, S.C. & Smith, M.S. (1983). Effective Schools: A Review. Elementary School Journal, 83(4), 427-52.
- Sallis, E. (2002). Total Quality Management in Education (3rd ed). London: Kogan Page.
- Schumacker, R.E. & Lomax, R.G. (2010). A beginner's guide to structural equation modeling. (3rd ed.). NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Spanbauer, S.J. (1992). A Quality System for Education. Hardcover: Quality Press.